

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	11 ก.ค. 2555	22	7766	5

ร้อยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

ตำนาน

“พระธาตุดอยตุง”

ตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาของพระธาตุดอยตุงมีอยู่ว่า
ที่บริเวณพระธาตุดอยตุง ประกอบด้วยยอดเขาหลายลูก
สลับซับซ้อนกันอยู่ บริเวณนี้เป็นที่อยู่ของอารยชนกลุ่ม
หนึ่งที่เรียกว่า วิริงคะ บ้าง ลัวะ บ้าง พวกนี้มีหัวหน้าชื่อปู่
เจ้าลาวจก มีเมียชื่อ ฟาเจ้าลาวจก สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้า
เคยเสด็จมาประทับอยู่ที่ยอดเขาลูกหนึ่งทรงเมนาบัตถและ
ทำนายว่าในอนาคตจะมีพระอรหันต์นำพระธาตุของพระองค์
มาประดิษฐาน ณ ที่นี้ ซึ่งต่อไปภายหน้าจะเป็นบ้านเป็นเมือง
มีกษัตริย์คำชูปุทธศาสนารบชั่ว 5,000 พระวัสสา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	11 ก.ค. 2555	22	7766	5

ทิว

เขาที่ทอดยาวทางด้านทิศตะวันตกของอำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงรายเป็นพรมแดนธรรมชาติที่กั้นระหว่างประเทศไทย กับพม่า มีชื่อเรียกว่าทิวเขาแดนลาว หรือเทือกเขาตอยดุง บริเวณพื้นที่นี้มีกลุ่มตอยสลับซับซ้อน เป็นแหล่งชุมชนโบราณที่ ปรากฏเรื่องราวในตำนานเล่าขานสืบต่อกันมาหลายยุคหลายสมัย

ทิวเขากลุ่มหนึ่งที่ทอดตัวเรียงเป็นรูปสามเหลี่ยม ดอยทางทิศใต้ เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุซึ่งเป็นที่เคารพนับถือและเชื่อกันอย่างกว้าง ขว้างว่าเป็นปฐมธาตุเจดีย์แห่งล้านนาที่สร้าง ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.1454 โดยพระเจ้าอู่ชุตราชแห่ง นครโยนกนาคนันท์ นั่นคือ พระมหาชินธาตุ เจ้าบดอยดุง ด้วยความเชื่อที่ว่าภายใต้พระ มหาสถูปทั้งสององค์ของพระมหาชินธาตุเจ้า ดอยดุงเป็นที่ประดิษฐานพระรากขวัญเบื้อง ซ้ายและพระบรมสารีริกธาตุส่วนอื่นๆ ปรากฏเป็นความเชื่อสืบทอด บันทึกลงในเอกสารตำนานที่กล่าวอ้างถึงการนำพระบรมสารีริกธาตุมา สู่ดอยดุงและการสถาปนาพระมหาสถูประบุดักราชในตำนานไกลโพ้น ถึงยุคพุทธกาล เน้นย้ำความศักดิ์สิทธิ์สูงสุดผูกพันตำนานกับความ เชื่อเลื่อมใสที่ยาวนานมา

ตำนานเกี่ยวกับพระธาตุดอยดุงปรากฏอยู่ในตำนานพื้นเมือง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	11 ก.ค. 2555	22	7766	5

ของล้านนาเป็นความเชื่อปรัมปราของจารีตการสืบทอดประวัติความเป็นมาแห่งดินแดนที่แสดงให้เห็นถึงการเสื่อมสลายและความรุ่งโรจน์ของอาณาจักรชุมชนในบริเวณอันกว้างใหญ่ของกลุ่มแม่น้ำโขง แม่น้ำกกและแม่น้ำสายที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของพุทธศาสนาที่แพร่ขยายเข้าสู่ดินแดนบริเวณนี้

ตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาของพระธาตุดอยตุงมีอยู่ว่า ที่บริเวณพระธาตุดอยตุง ประกอบด้วยยอดเขาหลายลูกสลับซับซ้อนกันอยู่บริเวณนี้เป็นที่อยู่ของอารยชนกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า วิริงคะ บ้าง ลัวะ บ้าง พวกนี้มีหัวหน้าชื่อปู่เจ้าลาวจก มีเมียชื่อ ผาเจ้าลาวจก สมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาประทับอยู่ที่ยอดเขาลูกหนึ่งทรงมะนาวดัดและทำนายว่าในอนาคตจะมีพระอรหันต์นำพระธาตุของพระองค์มาประดิษฐาน ณ ที่นี้ ซึ่งต่อไปภายหน้าจะเป็นบ้านเป็นเมือง มีกษัตริย์คำชูปุทธศาสนารับขวัญ 5,000 พระวัสสา

เมื่อพระพุทธเจ้านิพพานพระมหากัสสปนำพระธาตุรากขวัญ

เบื้องซ้ายและพระธาตุอื่นๆ มาไว้ พระธาตุได้ชำแรกกลีกลงไปในหิน พระมหากัสสปได้ทำตุง คันทันใหญ่ยาวมาก ว่ากันว่า ร่มเงาของตุงนั้น تابไปถึงเมืองเชียงแสนซึ่งขณะนั้นมีกษัตริย์ปกครองบ้านเมืองอยู่แล้ว เป็นวงศ์ของสิงหนวัติกุมาร ซึ่งได้อพยพมาจากตอนเหนือมาตั้งบ้านเรือนอยู่ จึงให้ปู่เจ้าลาว

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	11 ก.ค. 2555	22	7766	5

จากพร้อมเมียและบริวาร 500 เป็นผู้ดูแลพระธาตุ
อย่างไรก็ตามพิเศษ เจียจันทร์พงษ์ ผู้
เชี่ยวชาญด้านโบราณคดีของกรมศิลปากรได้
กล่าวถึงความเชื่อเรื่องพระธาตุ ซึ่งได้มีการ
ตรวจสอบจากตำนานพระธาตุดอยตุงเมือง
เชียงแสนฉบับของกรมศิลปากรและตำนาน
สิงหนดิปรากฏว่า ไม่ได้มีการระบุว่าเจดีย์
องค์ใดเป็นพระธาตุนาคขัณฑ์เบื้องซ้ายหรือ
พระธาตุส่วนอื่น ๆ นอกจากนั้นยังมีการกล่าว
ถึงการนำพระธาตุมา 2 ครั้งคือครั้งแรกมีพระ
ธาตุนาคขัณฑ์มาด้วยส่วนครั้งที่สองมี
การนำพระธาตุมาหลายองค์ เมื่อนำมาแล้วได้
อัญเชิญขึ้นมาตั้งไว้บนก้อนหิน พระธาตุที่นำ
มาครั้งแรกทำพิธีการจมนลงในดินลึก 8 ศอก

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	11 ก.ค. 2555	22	7766	5

ส่วนครั้งที่สองจมลงในดินลึก 7 ศอก ด้วยเหตุนี้การจะระบุว่าจะดีเยี่ยม
องค์ใดเป็นที่สถาปนาพระธาตุจึงเป็นคำอธิบายของคนสมัยหลัง ซึ่ง
ไม่ตรงกับความเป็นจริงในตำนาน

มีการเปรียบเทียบภาพถ่ายระหว่างพระธาตุดอยตุงกับพระ
ธาตุดอยสุเทพในรูปทรงที่เห็นปัจจุบัน มีหลักฐานบ่งชี้ในตำนานพระ
ธาตุดอยสุเทพชัดเจนว่าเป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2068 ซึ่ง
ตรงกับสมัยพระยศเกล้าครองเมืองเชียงใหม่ ซึ่งทำองค์ระฆัง บัลลังก์
และมัลลยลูกแก้วเป็น 12 เหลี่ยม ลักษณะพระธาตุดอยตุงองค์เดิมมี
การทำเป็นเหลี่ยมเช่นกันแต่มี 8 เหลี่ยม การนิยมนำส่วนต่างๆ ดัง
กล่าวให้เป็นเหลี่ยมนี้ ไม่ปรากฏว่ามีที่ใดเก่าไปกว่าของพระธาตุด
อยสุเทพ ดังนั้นได้มีการตรวจสอบกับตำนานพระธาตุดอยตุง เมือง
เชียงแสนฉบับหอสมุดแห่งชาติว่ามีใครเข้ามาเกี่ยวข้องในการทำน
ำสร้างพระธาตุ ในสมัยตั้งแต่ พ.ศ.2068 หรือไม่ ปรากฏว่าครั้งหนึ่ง
เมื่อ พ.ศ.2129 กษัตริย์เชียงใหม่ผู้เป็นเชื้อสายของขุนเณรน้องได้มา
ทำนนำสร้างพระธาตุดองค์นี้

พระธาตุดอยตุง ชำรุดทรุดโทรมผ่านกาลเวลามาเนิ่นนาน
กระทั่งปี พ.ศ.2470 ครูบาศรีวิชัยได้มาทำการบูรณะพระธาตุดอยตุง
โดยการฉาบปูนใหม่แต่ยังรักษาทรวดทรงของเดิมของเก่า ที่เคย
สร้างไว้ตั้งแต่สมัยพุทธกาล

ปัจจุบันพระธาตุดอยตุง กำลังอยู่ระหว่างการบูรณะโดยกรม
ศิลปากร ซึ่งอาจต้องใช้เวลากว่า 1 ปีในการบูรณะให้แล้วเสร็จ ทว่า
พุทธศาสนิกชนยังคงเดินทางขึ้นไปนมัสการองค์ปฐมพระบรมธาตุ
แห่งล้านนาได้เหมือนเดิม

พระธาตุดอยตุง คงยังเป็นเสมือนเสาหลักที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ
ของพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวไทยใหญ่จากพม่ารวมถึงชาว
ลาวจากหลวงพระบางและเวียงจันทน์ สังเกตได้จากในช่วงเทศกาล
นมัสการพระธาตุดอยตุงมีผู้คนจากทั่วสารทิศเดินทางมานมัสการ
องค์พระธาตุดอยตุงแห่งนี้อย่างไม่ขาดสาย

อ้างอิงข้อมูล

พิเศษ เจียจันทร์พงษ์ , พระธาตุดอยตุง

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th